

Jordbruksutskottets betänkande

1980/81: 3

om lag om jaktvårdsområden, m. m. (prop. 1979/80: 180)

Propositionen

I propositionen 1979/80: 180 har regeringen (jordbruksdepartementet) – efter hörande av lagrådet – föreslagit riksdagen att anta förslag till

1. lag om jaktvårdsområden,
2. lag om ändring i lagen (1938: 274) om rätt till jakt.

Lagförslagen

Lagförslagen är av följande lydelse:

1 Förslag till

Lag om jaktvårdsområden

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § I syfte att främja jaktvården och jakträttsinnehavarnas gemensamma intressen genom en samordning av jakten och viltvården kan enligt denna lag två eller flera fastigheter eller delar av fastigheter sammanföras till ett jaktvårdsområde och jakträttsinnehavare inom detta bilda en jaktvårdsområdesförening.

2 § Ett jaktvårdsområde får inte omfatta mark, där samerna har rätt till jakt enligt rennäringslagen (1971: 437), såvitt fråga är om kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition eller mark på renbetesjällen. Beträffande annan mark, där samerna har rätt till jakt enligt rennäringslagen, får någon inskränkning inte ske i denna rätt genom bildande av jaktvårdsområden.

3 § Den som äger mark som ingår i ett jaktvårdsområde är medlem i jaktvårdsområdesföreningen.

Den som på grund av upplåtelse har rätt att under minst ett jaktår (den 1 juli–den 30 juni) jaga på mark som ingår i ett jaktvårdsområde skall på begäran antas som medlem i jaktvårdsområdesföreningen under upplåtelsestiden, om inte särskilda skäl föranleder annat.

4 § Beslut om bildande av ett jaktvårdsområde meddelas av länsstyrelsen, som i samband därmed skall fastställa stadgar för jaktvårdsområdesföreningen i de hänseenden som anges i 21 §.

5 § Om värdet av upplåten jakträtt minskas genom bildandet av ett jaktvårdsområde, skall ersättningen för nyttjanderätten nedsättas med skäligt belopp. Vill nyttjanderättshavaren säga upp avtalet med anledning av bildandet, får han göra det. Innebär bildandet av jaktvårdsområdet att nyttjanderättens värde ökas, får fastighetsägaren säga upp avtalet, om nyttjanderättshavaren inte medger skälig höjning av ersättningen.

Talan om nedsättning av ersättningen skall väckas inom två månader från det nyttjanderättshavaren erhöll del av lagakraftvunnet beslut om bildande av jaktvårdsområdet. Den som vill säga upp avtalet skall göra det inom samma tid från det han fick del av beslutet. Iakttas inte tiden, är rätten till talan eller uppsägning förlorad.

6 § Beslut enligt denna lag gäller även mot nya medlemmar.

Villkor för bildande

7 § Ett jaktvårdsområde får bildas endast om en majoritet av fastighetsägarna medger det. Majoriteten skall utgöra minst två tredjedelar av antalet fastighetsägare och dessa skall äga minst hälften av den mark som det är fråga om.

8 § För att ett jaktvårdsområde skall få bildas krävs att bildandet är lämpligt med hänsyn till markområdets belägenhet och omfång, viltstammen samt förhållandena i övrigt.

9 § I ett jaktvårdsområde får inte tas in någon fastighet som med hänsyn till omfång eller användning eller av annan orsak saknar betydelse för jaktvård.

Mark som har samma ägare och som lämpligen bör bestå som en enhet för sig för jaktvård, får inte anslutas till ett jaktvårdsområde utan ägarens samtycke.

Verksamhet

10 § För upplåtelse eller överlåtelse av jakträtt inom ett jaktvårdsområde får föreskrivas krav på tillstånd av jaktvårdsområdesföreningen. Tillstånd får vägras endast om upplåtelsen eller överlåtelsen kan anses olämplig med hänsyn till jaktvärden eller på annat sätt är till avsevärd olägenhet för medlemmarna.

11 § På begäran av en fastighetsägare som av icke alla skäl motsätter sig jakt skall hans fastighet undantas från jakt som inom jaktvårdsområdet skall bedrivas gemensamt.

12 § En jaktvårdsområdesförening får bestämma att avgifter skall betalas för jakten inom jaktvårdsområdet och för villebråd som fälls.

13 § En fastighetsägare är skyldig att tåla att anläggningar som behövs för viltvärden utförs på hans mark inom jaktvårdsområdet, om det inte medför olägenhet av betydelse.

Förfarandet vid bildande

14 § Ansökan om bildande av ett jaktvårdsområde får göras av den som äger en fastighet som avses ingå i området. Ansökan skall göras hos länsstyrelsen.

15 § Ansökningshandlingarna skall innehålla

1. uppgift om vilka fastigheter som avses ingå i jaktvårdsområdet, deras areal och ägarnas namn och adresser samt karta över jaktvårdsområdet,
2. förslag till stadgar för jaktvårdsområdesföreningen,
3. utredning om fastighetsägarnas inställning till frågan om jaktvårdsområdets bildande.

16 § Frågan om bildande av ett jaktvårdsområde skall utredas vid en förrättning under ledning av en förrättningsman, om det inte är uppenbart att förutsättningar för bildandet saknas.

Länsstyrelsen får dock utan föregående förrättning besluta att bilda ett jaktvårdsområde, om alla fastighetsägare är ense om detta eller om förrättning annars inte anses nödvändig.

17 § Förrättningsmannen skall med ledning av ansökningshandlingarna och vad som i övrigt har förekommit göra upp ett förslag till vilken mark som bör ingå i jaktvårdsområdet och vilka stadgar som bör gälla för jaktvårdsområdesföreningen.

Förslaget skall behandlas vid sammanträde inför förrättningsmannen.

18 § Förrättningsmannen skall kalla fastighetsägarna till sammanträdet. Kallelsen skall innehålla en kort beskrivning av den avsedda områdesbildningen och uppgift om tid och plats där ansökningshandlingarna finns tillgängliga. Kallelsen skall i god tid före sammanträdet delges fastighetsägarna.

Bestämmelserna i första stycket gäller i tillämpliga delar även då ett nytt sammanträde utsätts. Om vid ett sammanträde har tillkännagetts tid och plats för nästa sammanträde, behöver inte kallelse delges den som kallats i föreskriven ordning till det sammanträde då tillkännagivandet skett.

19 § Vid förrättningen skall förutsättningarna för bildande av jaktvårdsområdet utredas.

Fastighetsägarna skall få tillfälle att yttra sig och förbringa utredning i frågor som är av betydelse för bildandet.

20 § Förrättningsmannen skall avge ett utlåtande om jaktvårdsområdet bör komma till stånd. Finner förrättningsmannen att det bör ske, skall han i utlåtandet ta in förslag i fråga om vilken mark som området skall omfatta och förslag till stadgar för jaktvårdsområdesföreningen.

Förrättningen avslutas genom att utlåtandet och övriga förrättningshandlingar läggs fram för fastighetsägarna på tid och plats som bestämts vid sammanträde. Handlingarna hålls herefter tillgängliga för granskning under en månad.

Efter utgången av denna tid skall förrättningsmannen översända förrättningshandlingarna och de erinringar som kan ha framställts till länsstyrelsen.

Stadgar

- 21 § Av stadgarna för en jaktvårdsområdesförening skall framgå
1. i vilken utsträckning jakten skall bedrivas gemensamt inom jaktvårdsområdet och grunderna i övrigt för jakten och viltvården,
 2. vilka riktlinjer i övrigt som skall gälla för föreningens verksamhet,
 3. grunderna för bestämmandet av avgifter till föreningen.

22 § Ett beslut om ändring av stadgarna i de hänseenden som anges i 21 § får inte tillämpas innan det har fastställts av länsstyrelsen.

Organisation

23 § För jaktvårdsområdesföreningen skall finnas en styrelse. Innan styrelsen har utsetts kan föreningen inte förvärva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter. Styrelsen företräder föreningen mot tredje man.

24 § Medlemmarnas rätt att delta i handhavandet av jaktvårdsområdesföreningens angelägenheter utövas på jaktstämma.

25 § I fråga om rösträtt och beslut på jaktstämma gäller, om inte annat följer av särskild bestämmelse i denna lag,

1. att varje medlem har en röst i frågor som rör åtgärder för viltvården och de närmare föreskrifterna för jaktutövningen med undantag för föreskrifter om avskjutningen,

2. att i övriga frågor rösträtt tillkommer endast medlem som är fastighetsägare, som därvid har en röst, om inte någon sådan medlem begär att röstetalet i stället skall beräknas efter fastigheternas areal.

3. att ingen får för egen del rösta för mer än en femtedel av det på stämman företrädde röstetalet,

4. att den mening som har fått det högsta röstetalet gäller som stämmans beslut,

5. att vid lika röstetal val avgörs genom lottning och i andra frågor den mening gäller som biträds av de flesta röstande eller, om även antalet röstande är lika, av stämmans ordförande,

6. att beslut om ändring av stadgarna inte är giltigt, om det inte biträds av en majoritet av fastighetsägarna som skall utgöra minst två tredjedelar av antalet fastighetsägare och äga minst hälften av den mark som ingår i jaktvårdsområdet.

Jaktvårdsområdes bestånd

26 § Länsstyrelsen kan besluta att en jaktvårdsområdesförening skall upplösas.

För beslut enligt första stycket fordras att flertalet av de röstande fastighetsägarna på en jaktstämma uttalat sig för en upplösning och att detta flertal antingen utgör mer än en tredjedel av antalet fastighetsägare eller äger mer än hälften av den mark som ingår i jaktvårdsområdet.

Saknas styrelse för jaktvårdsområdesföreningen, får länsstyrelsen föranstalta att jaktstämma hålls för behandling av frågan om upplösning av föreningen.

Beslut om upplösning av en jaktvårdsområdesförening får inte meddelas innan tio år har förflutit från det beslutet om bildande av jaktvårdsområdet vann laga kraft.

27 § På ansökan av styrelsen för de jaktvårdsområdesföreningar som berörs kan länsstyrelsen besluta att

1. föra samman flera jaktvårdsområden till ett jaktvårdsområde,
2. dela upp ett jaktvårdsområde i flera jaktvårdsområden.

För sådan ombildning gäller villkoren för och förfarandet vid bildande av jaktvårdsområde.

28 § På ansökan av jaktvårdsområdesföreningens styrelse får länsstyrelsen besluta att en fastighet skall anslutas till jaktvårdsområdet. För sådan anslutning fordras medgivande av fastighetens ägare och, om fastigheten ingår i ett jaktvårdsområde, av jaktvårdsområdesföreningen för det området.

29 § Om en fastighet, som ingår i ett jaktvårdsområde, på grund av ändrad användning eller annars väsentligen saknar betydelse för jaktvården samt fastighetsägaren och jaktvårdsområdesföreningen är ense om att fastigheten skall uteslutas ur jaktvårdsområdet, får föreningen besluta detta. Föreligger inte sådan enighet, skall frågan om uteslutning prövas av länsstyrelsen.

30 § Länsstyrelsen får förordna att frågor som avses i 26, 28 eller 29 § skall utredas vid förrättning innan länsstyrelsen beslutar.

För förfarandet vid sådan förrättning gäller 17–20 §§ i tillämpliga delar.

31 § Vid upplösning av en jaktvårdsområdesförening gäller bestämmelsen i 62 § lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter.

Ansvar m. m.

32 § Bryter den som har rätt att jaga inom ett jaktvårdsområde mot de regler som enligt stadgarna eller jaktstämans beslut gäller för jakten inom området döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i annan lag eller författning.

Sådant brott får åtalas av åklagare endast efter angivelse av målsägande. Som målsägande anses även jaktvårdsområdesföreningen.

Fälls eller fångas viltbråd genom brott som avses i första stycket, skall viltbrådet eller värdet därav förklaras förverkat, om det inte är uppenbart obilligt. Förverkat viltbråd tillfaller jaktvårdsområdesföreningen.

33 § Anser en medlem vars rätt berörs av beslut på jaktstämman eller beslut av jaktvårdsområdesföreningens styrelse att beslutet inte har tillkommit i behörig ordning eller att det strider mot denna lag eller annan författning eller mot stadgarna eller kränker hans enskilda rätt, får han överklaga beslutet hos länsstyrelsen genom besvär. Den som fått avslag på en begäran enligt 3 § andra stycket om medlemskap får anföra besvär mot avslagsbeslutet.

Besvärshandlingen skall ha inkommit till länsstyrelsen inom fyra veckor från dagen för beslutet. I fråga om besvär mot styrelsens beslut räknas dock besvärstiden från den dag klaganden fick del av beslutet.

Jaktstämans eller styrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte länsstyrelsen förordnar annat.

34 § Länsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Då beslut som länsstyrelsen eller kammarrätten meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet inte lämpligen kan tillställas envar av dem, skall meddelande om beslutet införas i ortstidning. Tiden för överklagande skall räknas från den dag då kungörandet har skett.

Länsstyrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte kammarrätten förordnar annat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1938: 274) om rätt till jakt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1938: 274) om rätt till jakt dels att 10–13 §§¹ skall upphöra att gälla.

dels att 7 och 27 §§ samt 29 § 2 mom., 30 och 34 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Navarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §² Boställshavare, kronohemmans äbo och, inom de sex nordligaste länen, innehavare av kronotorp, skogstorp eller odlingslägenhet å kronomark samt den som med nyttjanderätt innehar å sådan mark upplåtet kolonat ävensom innehavare av fjällägenhet ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län äge jakträtt å fastighetens ägor: dock skall den innehavare av kronotorp, skogstorp, odlingslägenhet, kolonat eller fjällägenhet sålunda medgivna jakträtten icke innefatta rätt till jakt efter älg.

Är eljest mark för jordbruk genom arrendeavtal eller annorledes åt någon upplåten, äge brukaren, där ej annat avtalats, nyttja den jakt som hör till marken.

Innehavare eller brukare av fastighet varom är fråga i denna paragraf må icke utan särskilt bemyndigande av ägaren tala för fastigheten i frågor som avses i 10 § och 11 § 2 mom.

27 §³ Talan mot polismyndighets beslut enligt 23 § föres hos länsstyrelsen genom besvär. Mot länsstyrelsens beslut må talan ej föras.

Mot länsstyrelsens beslut enligt 10, 11 eller 13 § eller rörande föreläggande eller förordnande med stöd av 24 § 1 mom. första stycket föres talan hos kammarrätten genom besvär. I fall, som avses i 11 §, skola besvär anföras inom två månader från det klaganden erhöll del av beslutet.

Mot länsstyrelsens beslut rörande föreläggande eller förordnande med stöd av 24 § 1 mom. första stycket föres talan hos kammarrätten genom besvär.

Talan mot annat beslut av länsstyrelse enligt denna lag eller mot beslut enligt 24 § 3 mom. av annan myndighet än regeringen föres hos regeringen genom besvär.

Meddelande om länsstyrelsens eller kammarrättens beslut med stöd av 11 § skall införas i ortstidning.

¹ Senaste lydelse av
10 § 1974: 1069
11 § 1971: 566
12 § 1967: 616 och
13 § 1971: 566.

² Senaste lydelse 1963: 606.

³ Senaste lydelse 1977: 669.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Tiden för anförande av besvär över beslutet skall räknas från den dag då kungörandet har skett.

29. §⁴ 2 mom. Utövar delägare i allmänning eller annan samfällighet, varom sägs i 4 §, å området jakt, som strider mot vad enligt första stycket av nämnda paragraf är tillåtet eller mot beslut som avses i andra stycket första punkten av samma paragraf, straffes med dagsböter.

Överträder ägare av mark, som ingår i jaktvårdsområde, eller å sådant område eljest jaktberättigad person de angående jakten å området gällande reglerna, straffes med dagsböter.

30 §⁵ Begår någon brott som avses i 28 eller 29 § skall villebråd som han olovligt dödat, fångat eller tillägnat sig eller fallvilt som han tillvaratagit, i den mån sådant byte ej fråntagits honom enligt 31 § första stycket, förklaras förverkat, om det ej är uppenbart obilligt.

I stället för villebrådet eller fallviltet kan dess värde förklaras förverkat.

Var det annat villebråd än som avses i 18 § 1 mom. och skedde jakten å annat område än i 5 § 2 mom. sägs samt med användande av tillåtet jakt- eller fångstredskap och under tid, då jakt efter sådant villebråd är tillåten, eller tillkommer fallviltet jakträttsinnehavaren, tillfaller det förverkade denne eller, i fall varom förmäles i 29 § 2 mom. första stycket, övriga delägare i allmänningen eller samfälligheten och, i fall varom sägs i samma moments andra stycke, övriga inom jaktvårdsområdet jaktberättigade personer.

Är det fråga om annat villebråd än som avses i 18 § 1 mom. och har jakten skett på annat område än som anges i 5 § 2 mom., tillfaller förverkat villebråd jakträttsinnehavaren eller, i fall som avses i 29 § 2 mom., övriga delägare i allmänningen eller samfälligheten, om jakten skett med tillåtet jakt- eller fångstredskap och under tid då jakt efter villebrådet är tillåten. Vad nu sagts om jakträttsinnehavares och delägares rätt till förverkat villebråd gäller också sådant fallvilt som tillkommer jakträttsinnehavaren.

Med förverkat villebråd, som avses i 18 § 1 mom. eller som dödat eller fångats medelst annat jakt- eller fångstredskap eller under annan tid än i tredje stycket sägs, ävensom med annat än där omförmålt förverkat fallvilt förfäres på sätt stadgas i 36 §. Lag samma vare beträffande förverkat villebråd, som dödat eller fångats å område som sägs i 5 § 2 mom.

Vapen, ammunition, annat jaktredskap, hund, motorfordon, annat motordrivet forskaffningsmedel och släpfordon som använts eller medförts som hjälpmedel vid brott som avses i 28 § eller 29 § 1 mom. få förklaras förverkade, om det är påkallat till förebyggande av brott eller eljest särskilda skäl föreligga.

I stället för hjälpmedel kan dess värde förklaras förverkat.

⁴ Senaste lydelse 1951: 290.

⁵ Senaste lydelse 1973: 299.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

34 §⁶ Allmän åklagare äge föra talan i fråga om olovlig jakt å område som avses i 5 § 2 mom. så ock å brott varom förmäles i 33 § fjärde stycket denna lag.

Skjer intrång i kronans, menighets eller allmän inrättnings rätt eller överträdelse av de angående jaktkort meddelade föreskrifterna. äge allmän åklagare att föra talan därom; och skall i fråga om mark som står under domänverkets förvaltning rätt att föra tala om sådant intrång tillkomma jämväl revirförvaltare vid detta verk.

I övrigt får brott mot denna lag åtalas av allmän åklagare endast om målsägande anger brottet till åtal eller åtal finnes påkallat ur allmän synpunkt.

Såsom målsägande enligt denna lag skall jämväl anses ägaren av marken eller innehavare som avses i 7 § eller brukare vilken enligt samma lagrum äger jakträtt, ändå att jakträtten av honom upplåtits åt annan, så ock, i fråga om allmänning eller samfällighet, varom förmäles i 4 §, delägare i allmänningen eller samfälligheten samt beträffande jaktvårdsområde *varom sägs i 10 §*, ägare av i området ingående mark eller å området eljest jaktberättigad person.

Såsom målsägande enligt denna lag skall jämväl anses ägaren av marken eller innehavare som avses i 7 § eller brukare vilken enligt samma lagrum äger jakträtt, ändå att jakträtten av honom upplåtits åt annan, så ock, i fråga om allmänning eller samfällighet, varom förmäles i 4 §, delägare i allmänningen eller samfälligheten samt beträffande jaktvårdsområde, ägare av i området ingående mark eller å området eljest jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter rörande förvaltningen av allmänning, samfällighet eller jaktvårdsområde tillika bestämmelse enligt vilken rätten att beivra intrång i jakträtten eller överträdelser i fråga om jaktutövningen skall tillkomma viss person, vare sådan bestämmelse gällande.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.
2. I ärenden om bildande av jaktvårdsområde som har anhängiggjorts hos länsstyrelsen före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser gälla.
3. För jaktvårdsområde som består vid ikraftträdandet skall äldre bestämmelser fortfarande gälla.

Ett jaktvårdsområde som har bildats enligt äldre bestämmelser får ombildas till ett jaktvårdsområde enligt lagen (1980: 00) om jaktvårdsområden vid sammanträde med fastighetsägarna.

I fråga om kallelse till och omröstning vid sådant sammanträde skall 10 § 5 mom. lagen (1938: 274) om rätt till jakt tillämpas. Ett beslut om sådan ombildning skall fastställas av länsstyrelsen. För länsstyrelsens fastställelseprövning gäller i övrigt vad i lagen (1980: 00) om jaktvårdsområden föreskrivs i fråga om beslut om bildande av jaktvårdsområde.

⁶ Senaste lydelse 1970: 192.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels den med anledning av propositionen väckta motionen 1980/81: 4 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen avslår propositionen 1979/80: 180 med förslag till lag om jaktvårdsområden m. m.,

dels de under allmänna motionstiden 1980 väckta motionerna

1979/80: 213 av John Andersson och Jörn Svensson (båda vpk) vari yrkas att riksdagen uttalar sig för en skyndsam översyn av jaktfrågorna och särskilt förhållanden när det gäller upplåtelse av jakträtt, prisutvecklingen på jaktarrenden och därmed sammanhängande problem med viltvården samt den samordnade och reglerade älgjakten,

1979/80: 308 av Jan-Eric Virgin m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till sådan ändring i jaktstadgan

1. att icke uppsåtligt överskridande av älglicens skall vara fritt från straff,

2. att den fällda älgen skall avräknas från kommande års licenstilldelning,

3. att den fällda älgen regelmässigt skall lösas av jakträttsinnehavaren från kronan för årligen fastställt schablonvärde.

1979/80: 551 av Anders Gernandt och Pär Granstedt (båda c) vari yrkas att riksdagen beslutar om förbud mot import av sälskinn.

1979/80: 927 av Jens Eriksson (m) vari yrkas att riksdagen anhåller att regeringen ger naturvårdsverket i uppdrag att i samarbete med fiskeristyrelsen göra en inventering av sälstammarna på västkusten samt att göra en bedömning av önskvärd storlek på sälstammarna och vidta åtgärder för att hålla stammarna på denna nivå.

1979/80: 929 av Jens Eriksson (m) och Georg Åberg (fp) vari yrkas att riksdagen anhåller att regeringen uppdrar åt berörda länsstyrelser att göra en utvärdering och en översyn av effekterna av tillskapandet av fågel-skyddsområden och vidtar de åtgärder som krävs för att fågelskyddsområden blir det skydd för de arter som var avsett.

1979/80: 1893 av Jan Fransson och Bernt Nilsson (båda s) vari yrkas att riksdagen beslutar anhålla att regeringen genom jakt- och viltvårdsberedningen låter utreda möjligheterna till en begränsning av priserna på jaktarrenden, formerna för korttidsjakt, en begränsning av älgavgifterna samt jaktarrendatorernas rättsliga ställning.

Utskottet

Propositionen m. m.

I propositionen föreslås att de nuvarande bestämmelserna om jaktvårdsområden i lagen om rätt till jakt ersätts med en ny lag i ämnet. Genom att flera fastigheter sammanförs till ett jaktvårdsområde kan en samordning av

jakten och viltvården åstadkommas. Lagförslaget innehåller regler som avser att göra det lättare att bilda jaktvårdsområden. Bl. a. föreslås vissa sänkningar av de krav på kvalificerad majoritet bland fastighetsägarna som f. n. gäller för att ett jaktvårdsområde skall kunna bildas. För att underlätta bildandet föreslås också ändringar i fråga om förfarandet vid områdesbildningen.

Enligt förslaget skall jakträttsinnehavare inom jaktvårdsområdet bilda en jaktvårdsområdesförening. Organisations- och förvaltningsbestämmelserna innebär bl. a. att jordbruksarrendatorer med jakträtt och jakträttsarrendatorer ges ett vidgat inflytande när det gäller verksamheten inom jaktvårdsområdet. Dessutom föreslås regler som gör det lättare att ombilda jaktvårdsområden genom uppdelning eller sammanslagning av sådana områden.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1981.

Yrkande om avslag på propositionen framförs i motionen 1980/81: 4. Till stöd för avslagsyrkandet anför bl. a. att lagförslaget har vissa brister samt att det finns mera angelägna reformer än den nu föreslagna på jaktens och viltvårdens område. Som exempel härpå nämns behovet av åtgärder mot den spekulation och prisstegring i fråga om jaktmarksupplåtelse som de senaste åren ägt rum. Försöksperioden för den samordnade älgjakten lider också mot sitt slut. Allt detta talar enligt motionen för att ett enhetligt och övergripande förslag på jaktens område är nödvändigt.

Utskottet anser i likhet med föredragande departementschefen att den samverkan över ägo gränserna som sker inom jaktvårdsområdena är av stor betydelse för en ändamålsenlig jakt- och viltvård. Inom jaktvårdsområdena finns bättre möjligheter att bedöma viltbeståndets storlek och sammansättning, att hushålla med vilttillgångarna och att bedriva en aktiv viltvård. Samtidigt kan bildandet av sådana områden antas öka utbudet av jaktupplåtelse. Av propositionen framgår emellertid att jaktvårdsområden inte på långt när bildats i den takt och den omfattning som vore önskvärd. De nuvarande jaktvårdsområdena täcker inte mer än omkring en femtedel av landets totala jaktmarksareal. Bidragande orsaker härtill anges i propositionen vara det i vissa hänseenden onödigt omständliga förfarandet vid bildande av ett jaktvårdsområde och det relativt långtgående krav på kvalificerad majoritet bland fastighetsägarna som då gäller. Mot angivna bakgrund ansluter sig utskottet till regeringens uppfattning att det är angeläget att söka få till stånd ett ökat antal jaktvårdsområden genom ändrade regler i fråga om villkoren och förfarandet för bildande av sådana områden. Vidare behövs mera utförliga regler för deras organisation och förvaltning än de som finns i nu gällande författningar. De i propositionen framlagda lagförslagen är enligt utskottets mening härvidlag väl avvägda.

Det anförda innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker avslagsyrkandet i motionen 1980/81: 4. Det kan tilläggas att jakt- och viltvårdsberedningen, såsom närmare redovisas i det följande, f. n.

utreder problem av det slag som enligt motionen hade bort bli föremål för åtgärder innan nu förevarande lagförslag förelades riksdagen. Enligt utskottets mening bör den omständigheten att vissa frågor på jakt- och viltvårdsområdet återstår att behandla självfallet inte innebära något hinder mot att reformer nu genomförs som bl. a. är ägnade att underlätta bildandet av jaktvårdsområden. Beredningens fortsatta överväganden föregrips inte härmed.

Övriga frågor

Utskottet har funnit lämpligt att i detta sammanhang även behandla några under allmänna motionstiden 1980 väckta motioner rörande jakt- och viltvårdsfrågor.

I två motioner, 1979/80: 213 och 1979/80: 1893, uttrycks farhågor för den snabba prisutvecklingen på jakträttsupplåtelser. En fri prisbildning, styrd av tillgång och efterfrågan i förening med spekulativa intressen, har enligt motionärerna i många fall medfört helt orimliga priser på jaktarrenden och korttidsupplåtelser av jakt. Särskilt kritiseras sådana upplåtelseformer som innebär att markägare – ofta genom förmedling av mäklare – saluför jaktmöjligheter till mycket höga priser, varigenom många jägare förlorar möjligheten att konkurrera om jaktmark som är belägen i deras hemtrakter. Enligt motionärerna bör dessa problem bli föremål för en ordentlig översyn med inriktning på förslag till åtgärder för att hejda prisutvecklingen på jaktarrenden. Andra frågor som enligt motionerna bör ses över är jakträttsupplåtelseorna över huvud taget, jakträttsarrendatorernas rättsliga ställning, älgavgifterna m. m.

Utskottet anser för sin del att motionärerna i sin bedömning av utvecklingen i fråga om jakträttsupplåtelser berör problem som förtjänar uppmärksamhet i det fortsatta utredningsarbetet på jakt- och viltvårdens område. Som en utgångspunkt för överväganden i dessa frågor kan konstateras att en stor del av jägarkåren är hänvisad till att bedriva jakt på markområden som nyttjas mot vederlag i form av jaktarrende eller annan upplåtelseform. En prisutveckling på jaktarrenden som på lång sikt försvårar eller omöjliggör för stora jägargrupper att delta i jakt- och viltvården är självfallet från många synpunkter olycklig. Detta gäller inte bara i fråga om fördelningen av antalet jakttillfällen. Också från viltvårdssynpunkt torde en snabb prisutveckling kunna få negativa konsekvenser genom att jakttrycket sannolikt kan förväntas öka till följd av stigande arrendepriiser.

Det bör i sammanhanget framhållas att jakt- och viltvårdsberedningen omkring årsskiftet 1981-1982 i sitt slutbetänkande redovisar resultatet av en samlad översyn av jakt- och faunapolitiken samt framlägger förslag om en helt ny jaktlagstiftning. Beredningen kommer då även att behandla frågan om jaktens omfattning samt dess sociala och ekonomiska värden. En arbetsgrupp inom beredningen sysslar redan nu med frågan om jaktar-

renden och prisutvecklingen på dessa. Ett omfattande statistiskt material kommer att läggas till grund för en kartläggning av bl. a. den prissättning som tillämpas.

Utskottet anser sig mot angivna bakgrund kunna utgå från att motionärernas önskemål om en grundlig översyn av främst olika frågor kring jakträttsupplåtelser m. m. kommer att tillgodoses utan att riksdagen gör någon framställning härom. Vad beträffar av motionärerna framförda synpunkter på älgjakten bör nämnas att statens naturvårdsverk inom kort kommer att slutföra en utvärdering av den försöksverksamhet med samordnad älgjakt som pågår t. o. m. jaktåret 1981. Med hänsyn till det anförda finner utskottet att motionerna 1979/80: 213 och 1979/80: 1893 inte påkallar någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

I motionen 1979/80: 308 föreslås vissa ändringar av straffbestämmelserna i jaktstadgan (1938: 279) som skulle innebära att icke uppsåtligt fällande av älg utöver medgiven tilldelning (licens) blev straffritt. Sådana forseelser begås enligt motionen ofta i slutet på jakttiden och under omständigheter som gör att överskridandet framstår som ursäktligt. I konsekvens härmed föreslås att den fällda älgen avräknas från kommande års licenstilldelning och att jakträttsinnehavaren ges möjlighet att inlösa älgen från staten för ett årligen fastställt schablonvärde.

Utskottet erinrar om att jakt- och viltvårdsberedningen i ett delbetänkande (Ds Jo 1979: 12) föreslagit vissa ändringar i jaktstadgan som bl. a. berör de i motionen åsyftade fallen. Beredningen konstaterar (s. 73) att överskridande av älglicens i de flesta fall är en följd av en serie olyckliga omständigheter. Att bedöma ett oavsiktligt överskridande av licensen som olaga jakt, vilket är möjligt enligt 28 § 2 mom. andra stycket jaktstadgan, är därför enligt beredningens mening för strängt. Beredningen föreslår därför att bestämmelsen ändras så att påföljden blir penningböter för den som av oaktsamhet under särskild jakttid fäller flera djur av sådant slag än tillståndet medger. Ett uppsåtligt fällande av djur utöver vad som har medgetts i tillstånd enligt 13 och 14 §§ jaktstadgan bör dock anses som olaga jakt. Detsamma bör gälla vid grov oaktsamhet.

Beredningens förslag övervägs f. n. i jordbruksdepartementet.

Utskottet föreslår att motionen 1979/80: 308 i avbidan på den fortsatta prövningen av beredningens förslag inte föranleder någon åtgärd från riksdagens sida.

I motionen 1979/80: 551 kritiseras den jakt på sälar som bedrivs av jägare från Norge och Canada utanför Canadas nordostkust. Jakten innebär bl. a. att ett stort antal nyfödda sälungar klubbas ihjäl under diperioden. Från nyfödda sälar får man nämligen den mest eftertraktade sälpälsen, s. k. whitecoat. Det mest effektiva sättet att få stopp på slakten av sälar är enligt motionärerna någon form av handelshinder. Man hemställer därför att riksdagen beslutar om förbud mot import av sälskinn.

Utskottet vill nämna att en motion med liknande kritiska synpunkter på säljakten behandlades i utskottets betänkande 1977/78: 2. Enligt vad utskottet då anförde hade jakten på nyfödda sälungar tidvis orsakat en stark opinion bland allmänheten och främst inom vissa djurskyddsorganisationer. Kritiken hade i första hand äsyftat jaktmetoderna, men farhågor hade också yppats för att den tillåtna beskattningskvoten skulle vara så stor att sälstammens fortbestånd var i fara. Utskottet utgick emellertid från att frågan om beskattning av sälstammen uppmärksammades i det nordiska samarbetet samt inom ramen för det internationella samarbetet till skydd för utrotningshotade djurarter. Motionen förklarades besvarad härmed.

I anslutning till den nu behandlade motionen bör nämnas att den svenska stiftelsen för World Wildlife Fund (världsnaturfonden) sommaren 1979 träffat en överenskommelse i hithörande frågor med Svenska pälsbranschens centralkommitté och Pälsbranschrådet. Enligt denna förbinder sig pälshandelns representanter att verka för att anslutna organisationers medlemmar endast saluför pälsvaror och pälsplagg som härrör från vissa särskilt angivna djurarter. En utgångspunkt för överenskommelsen är att jakten på pälsbärande arter skall stå i överensstämmelse med principerna för den svenska jakt- och viltvården, vilket bl. a. utesluter jakt under yngeltid. I fråga om säljakten innebär detta att päls från knobbsäl samt ungar av grönländssäl ("whitecoat") och ungar av storsäl ("blueback") inte får saluföras av anslutna organisationers medlemmar.

Enligt utskottets mening bör den verksamhet som till skydd för vissa djurarter bedrivs inom världsnaturfonden och andra organisationer på sikt kunna ge resultat som står i överensstämmelse med motionärernas syften. Utskottet är f. n. inte berett att föreslå så långtgående åtgärder som avses i motionen 1979/80: 551. Motionen avstyrks således.

Enligt motionen 1979/80: 927 har sälstammen ökat längs västkusten och orsakat problem för där verksamma yrkesfiskare. En inventering av sälstammarna bör göras och åtgärder vidtas för att hålla stammarna på en rimlig nivå, framhåller motionären.

Utskottet får erinra om den möjlighet till skydds jakt som föreligger till förmån för yrkesfiskets intressen enligt 14 § 2 mom. jaktlagen. Där sägs att den som vid yrkesfiske tillfälligtvis påträffar säl får döda och behålla djuret oberoende av vem jakträtten tillkommer. Vidare bör nämnas att riksdagen nyligen fastställt grunder för ersättning vid viltskador (prop. 1979/80: 111, JoU 1979/80: 36). I detta sammanhang konstaterades att sälskador t. ex. på vissa platser på västkusten vållat problem för enskilda yrkesfiskare. Ersättning borde därför enligt riksdagsbeslutet kunna utgå för sådana viltskador om det är uppenbart oskäligt att den skadedrabbade själv svarar för kostnaden. Närmare föreskrifter har meddelats av regeringen i förordningen (1980: 400) om ersättning vid vissa viltskador, m. m.

En inventering av sälstammen har genomförts genom naturvårdsverkets och naturhistoriska riksmuseets försorg. Inventeringen avslutades somma-

ren 1979 och kommer att utvärderas. Utskottet utgår från att vidare överväganden rörande sälstammens utveckling kommer att ske med vederbörligt beaktande av såväl naturvårdens som yrkesfiskets intressen. Något särskilt påpekande härom från riksdagens sida torde inte vara påkallat. Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att motionen 1979/80: 927 inte föranleder någon vidare åtgärd.

Effekterna av s.k. fågelskyddsområden diskuteras i motionen 1979/80: 929. Enligt motionärerna inrättades många sådana områden utan den nödvändiga kännedomen om de lokala förhållandena. Bl. a. på grund härav har många fågelarter inte fått det skydd som åsyftades med åtgärderna i fråga. Motionen utmynnar i en hemställan att berörda länsstyrelser får i uppdrag att se över och utvärdera effekterna av fågelskyddsområden.

Utskottet delar självfallet motionärernas uppfattning om det angelägna i att förordnanden av åsyftat slag får största möjliga effekt såvitt avser skyddet för djurlivet. Enligt naturvårdslagstiftningen ankommer det dock i första hand på naturvårdsverket och vederbörande länsstyrelse att besluta i hithörande frågor. Fortlöpande bedömningar rörande effekterna av beslutade åtgärder torde utgöra ett naturligt led i naturvårdsarbetet hos berörda myndigheter. Något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionen 1979/80: 929 synes därför inte påkallat.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande yrkande om avslag på propositionen 1979/80: 180 att riksdagen avslår motionen 1980/81: 4,
2. att riksdagen antar förslaget till lag om jaktvårdsområden,
3. att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1938: 274) om rätt till jakt,
4. beträffande en översyn av vissa jaktfrågor m. m. att riksdagen lämnar motionerna 1979/80: 213 och 1979/80: 1893 utan vidare åtgärd,
5. beträffande ändring i jaktstadgans ansvarsregler m. m. att riksdagen lämnar motionen 1979/80: 308 utan vidare åtgärd,
6. beträffande importförbud för sälskinn att riksdagen lämnar motionen 1979/80: 551 utan vidare åtgärd,
7. beträffande sälstammens utveckling att riksdagen lämnar motionen 1979/80: 927 utan vidare åtgärd,

8. beträffande effekterna av fågelskyddsområden att riksdagen lämnar motionen 1979/80: 929 utan vidare åtgärd.

Stockholm den 4 november 1980

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Maj Britt Theorin (s), Börje Stensson (fp), Filip Johansson (c), Åke Wictorsson (s), Sven Eric Lorentzon (m), Gunnar Olsson (s), Märta Fredrikson (c), Håkan Strömberg (s), Esse Petersson (fp), Jens Eriksson (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Martin Segerstedt (s) och Jan Fransson (s).